	Polisi Canllaw Goruwchwyliaeth mewn ysgolion Supervision guidance in schools Policy	Polisi / Policy **2**

1. Cyflwyniad

Mae ysgolion yn gweithredu o dan ystod eang o ddyletswyddau statudol yn ymwneud ag iechyd a diogelwch, diogelu, goruchwyliaeth priodol a rheoli risgiau. Nid oes rheoliad penodol sy'n nodi nifer staff lleiaf pendant, ond mae nifer y ffynonellau statudol a chanllawiau proffesiynol yn gosod dyletswyddau sy'n gwneud **tîm sylfaenol o o leiaf dri aelod o staff ar y safle** yn sail resymol, angenrheidiol ac amddiffynnol.

2. Rhesymau dros Angen Lleiafswm o 3 Aelod o Staff ar y safle.

2.1 Dyletswydd Gofal a Rheoli Risg

Mae ysgolion o dan ddyletswydd gyfreithiol i sicrhau amgylchedd diogel i ddisgyblion a staff. Mae hyn yn cynnwys goruchwyliaeth ddigonol, presenoldeb staff cymwys, a gallu ymateb i argyfyngau. Mae dyletswydd gofal yn rhan sylfaenol o gyfraith yr DU, gan gynnwys:

- Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati. Deddf 1974– dyletswydd y cyflogwr i amddiffyn iechyd a diogelwch staff a phlant.
- **Deddf Addysg 2002 (Adran 175)** – dyletswydd ar gyrff llywodraethol i sicrhau trefniadau diogelu digonol.
- **Swyddogaethau arweinwyr ysgol** o ran sicrhau rheolaeth risg effeithiol ac arwain ar ddiogelwch.
- Er mwyn cyflawni'r dyletswyddau hyn yn ymarferol, mae angen **digon o staff i oruchwylio**, ymateb i ddigwyddiadau a chynnal gweithrediadau o ddydd i ddydd.

Pam 3 aelod?

- Un aelod o staff *yn arwain* neu'n gweithredu fel y person cymwys (competent person).
- Un aelod ar gael i ymateb i *argyfwng*, cymorth cyntaf, neu sefyllfa diogelu.
- Un aelod ar gael i *gynnal goruchwyliaeth arferol* heb beryglu diogelwch disgyblion.

2.2 Diogelu

Mae canllawiau diogelu statudol yn ei gwneud yn glir bod ysgolion yn rhan greiddiol o system ddiogelu ehangach, ac mae pob aelod o staff yn gyfrifol am gadw plant yn ddiogel.

- **Cadw Plant yn Ddiogel mewn Addysg 2025**– mae'n nodi bod gan bob aelod o staff ddyletswydd i warchod, adnabod risgiau ac ymateb i bryderon.
- Mae'r canllaw yn ei gwneud yn ofynnol i ysgolion sicrhau ymarfer diogelu effeithiol drwy drefniadau staffio cadarn a phresenoldeb staff cymwys ar bob adeg.

Pam 3 aelod?

- Os bydd un aelod o staff yn delio â mater diogelu brys, **rhaid i fwy nag un** fod ar gael i gynnal diogelwch gweddill y safle.
- Mae alwadau diogelu'n gallu bod yn **annisgwyl, amser sensitif ac yn gofyn am unigrwydd**, gan adael bylchau pe na bai digon o staff ar gael.

2.3 Iechyd a Diogelwch: Goruchwyliaeth a Chymhwysedd

Mae'n ofynnol i ysgolion sicrhau bod risgiau'n cael eu rheoli'n effeithiol ac mae'r HSE yn nodi bod gan ysgolion ddyletswydd i benodi **person cymwys** ar gyfer iechyd a diogelwch.

Yn ogystal, mae'r gofyn am ddogfennau fel **Rheoliadau Gweithle (Iechyd, Diogelwch a Lles) 1992** a **Rheoliadau Addysg (Adeiladau Ysgol) 1999** yn gosod gofynion am safonau addas o ran mynediad/ymadael, diogelwch ffisegol, a chyfleusterau.

Pam 3 aelod?

- Mae lefel staffio is yn lleihau gallu'r ysgol i gynnal safonau gofynnol o reoli digwyddiadau, cymorth cyntaf a goruchwyliaeth.
- Mae presenoldeb lleiafrif o un neu ddau aelod o staff yn peri risg bod **dim digon o adnoddau dynol ar gael** os fyddai rhywun yn absennol yn sydyn (salwch, argyfwng, neu digwyddiad diogelu).

2.4 Yswiriant

Mae'n ofynnol i ysgolion, boed yn rhai lleol neu annibynnol, ddangos i ddarparwyr yswiriant:

- fod ganddynt drefniadau staffio digonol, yn unol â chanllawiau yr Awdurdod Lleol.
- bod goruchwyliaeth yn unol â safonau rhesymol ac yn gymesur â risg.
- y rheolir risg/iau yn briodol

Rhaid i ysgolion sicrhau bod eu polisïau'n **gymesur ac yn rheoli risgiau'n effeithiol**.

Pam 3 aelod?

- Mae presenoldeb tri aelod yn dangos **trefniadau rhesymol** i yswirwyr mewn cyswllt â goruchwyliaeth a rheoli digwyddiadau.
- Mae mynediad i gymorth cyntaf, prosesau diogelu a goruchwyliaeth gyffredinol yn cael eu rhannu rhwng staff yn hytrach na dibynnu ar un unigolyn.
- Disgwyliad yr yswirwyr yw bod Ysgolion yn cadw at y canllawiau.

2.5 Cyfreithiau a Chanllawiau Perthnasol

Dyma'r fframwaith sy'n sail i'r argymhelliad o dri aelod o staff fel isafswm rhesymol:

- **Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati. Deddf 1974**– dyletswyddau sylfaenol ar ddiogelwch a lles.
- **Deddf Plant 1989 a 2004**– cyfrifoldeb statudol i warchod plant.
- **Deddf Addysg 2002 (Adran 175)**– dyletswydd i sicrhau trefniadau diogelu digonol.
- **Cadw Plant yn Ddiogel mewn Addysg (statudol)** – gofynion cadarn ar bob aelod o staff.
- **Canllawiau HSE ar iechyd a diogelwch mewn ysgolion**– angen staff cymwys a system rheoli risg gadarn.

Nid yw'r ddeddfwriaethau hyn yn nodi ffigur benodol, ond mae'r holl ofynion ynghyd yn gwneud **tri aelod o staff** yn isafswm rhesymol i ddiwallu'r holl ddyletswyddau sy'n gorwedd ar ysgol.

2.6 Effaith Lleihad mewn Cyllidebau Ysgol ar Lefelau Goruchwylio

Gall toriadau i gyllidebau ysgol effeithio'n sylweddol ar allu'r ysgol i gynnal lefelau staffio diogel ac yn unol â gofynion cyfreithiol. Pan fo pwysau ariannol yn gorfodi ysgolion i leihau nifer y staff cyflogedig, mae hyn yn lleihau'r gallu i:

- Ddarparu **goruchwyliaeth gyson** ar draws y safle.
- Sicrhau bod **unigolyn/ion cymwys**, arweinydd diogelu, a staff â hyfforddiant cymorth cyntaf ar gael bob amser.
- Gefnogi darpariaeth ddigonol ar gyfer **salwch staff, argyfyngau a materion diogelu** heb beryglu diogelwch disgyblion.

Gall cyllidebau gostyngol arwain at staff yn cael eu **gorlwytho** ac yn cael eu defnyddio y tu hwnt i gapasiti diogel, gan gynyddu'r risg o fylchau goruchwylio a lleihau gallu'r ysgol i gyflawni ei dyletswyddau statudol mewn perthynas ag iechyd a diogelwch, diogelu ac asesu risg.

Yn ymarferol, pan fo lefelau staffio'n rhy isel:

- Gall ymateb i argyfyngau fynd yn anoddach ac yn arafach.
- Mae llai o staff hyfforddedig ar gael i ymdrin â digwyddiadau.
- Gall materion diogelu gael eu hanwybyddu neu beidio â chael sylw digonol neu'n ddigon buan oherwydd llwyth gwaith uchel.
- Efallai na fydd yr ysgol yn gallu darparu goruchwyliaeth ddigonol bob amser – yn unol â chanllawiau'r awdurdod fel y disgwylir gan yswiriwr yr Awdurdod Lleol.

Am y rhesymau hyn, mae sicrhau lleiafswm o dri aelod o staff ar y safle hyd yn oed yn bwysicach pan fo cyllidebau'n dynn; mae gweithredu o dan y trothwy hwn yn codi risgiau gweithredol sylweddol.

2.7 Defnyddio Gwirfoddolwyr

Gall gwirfoddolwyr fod yn ychwanegiad gwerthfawr i gymuned ysgol, ond **ni allant gymryd lle staff cyflogedig a hyfforddedig** ar gyfer cyflawni gofynion statudol o ran materion sy'n ymwneud ag iechyd a diogelwch, diogelu neu oruchwyliaeth.

Pwyntiau allweddol i'w hystyried:

- Nid oes hawl gan wirfoddolwyr gymryd **cyfrifoldeb llawn** am oruchwyliaeth disgyblion oni bai eu bod wedi derbyn gwiriadau priodol, hyfforddiant a goruchwyliaeth – ac hyd yn oed wedyn, rhaid iddynt aros o dan gyfarwyddyd staff cymwys.
- Ni all gwirfoddolwyr weithredu fel yr **unigolyn cymwys** ar gyfer dyletswyddau iechyd a diogelwch.
- Ni all gwirfoddolwyr gymryd lle **Arweinydd Dynodedig Diogelu** neu unigolyn â **Hyfforddiant Cymorth Cyntaf.**
- Mae dibynnu ar wirfoddolwyr yn gallu achosi ansicrwydd oherwydd nad yw eu hymrwymiad a'u presenoldeb mor sefydlog a chyson â staff cyflogedig.

O ganlyniad, er y gall gwirfoddolwyr gefnogi gwaith yr ysgol, **ni ellir eu cyfrif** tuag at isafswm nifer y staff sydd eu hangen i sicrhau goruchwyliaeth ddiogel a chydymffurfiaeth â dyletswyddau cyfreithiol. Mae'r cyfrifoldeb dros gyflawni'r gofynion hyn bob amser yn gorwedd gyda staff cyflogedig.

3. Casgliad

Er nad oes rheoliad statudol sy'n nodi "tri aelod o staff", mae cyfuniad o ofynion cyfreithiol, iechyd a diogelwch, diogelu ac yswiriant yn golygu nad yw gweithredu safle ysgol gyda llai na thri aelod o staff ar y safle, yn unol â safonau rhesymol o ddiogelwch ac ymateb argyfwng.

Mae'r ffigwr o dri aelod o staff yn sicrhau:

- darpariaeth **goruchwyliaeth diogel**;
- y gallu i **ymateb i ddigwyddiadau** heb adael y safle heb oruchwyliaeth;
- bod **staff cymwys** ar gael i ymdrin â diogelu, cymorth cyntaf ac argyfyngau;
- Bod yr ysgol yn cadw at safonau yswiriant a gofynion cyfreithiol.

1. Introduction

Schools operate under a wide range of statutory duties relating to health and safety, safeguarding, adequate supervision, and risk management. Although no specific regulation prescribes an exact minimum number of staff, statutory frameworks and professional guidance collectively require arrangements that make a **minimum core team of at least three staff members on site** a reasonable, necessary and defensible standard.

2. Reasons for Requiring a Minimum of 3 Staff Members on site

2.1 Duty of Care and Risk Management

Schools have a legal duty to provide a safe environment for pupils and staff, including adequate supervision, the presence of competent staff, and the ability to respond to emergencies. Duty of care is embedded across UK law, including:

- **Health and Safety at Work etc. Act 1974** – the employer's duty to protect the health and safety of staff and learners.
- **Education Act 2002 (Section 175)** – the governing body's duty to ensure proper safeguarding arrangements.
- **Operational leadership responsibilities** for ensuring effective risk management.

Why 3 staff?

- One staff member must act as the *lead* or *competent person* for health and safety.
- One staff member must be free to respond to an *emergency*, first aid situation, or safeguarding concern.
- One staff member must maintain *routine supervision* so that safety on site is not compromised during incidents.

2.2 Safeguarding

Statutory safeguarding guidance makes clear that schools are central to wider safeguarding systems and that **every member of staff** has responsibilities for keeping children safe.

- **Keeping Children Safe in Education 2025** requires all staff to understand safeguarding duties, identify risks, and respond to concerns.

Why 3 staff?

- If one staff member is required to handle an urgent safeguarding matter, **additional staff** must still be available to supervise the rest of the site.
- Safeguarding responses can be *time-sensitive*, confidential, and unpredictable—requiring flexible but robust staffing.

2.3 Health and Safety: Supervision and Competence

Schools must ensure that risks are managed effectively. The HSE requires schools to appoint a **competent person** for health and safety, and workplace regulations set expectations for safe access, security, and welfare standards.

Relevant regulatory frameworks include:

- **Workplace (Health, Safety and Welfare) Regulations 1992**
- **Education (School Premises) Regulations 1999**

Why 3 staff?

- Fewer than three staff reduces the school's capacity to supervise, respond to incidents, and maintain safe operations.
- If one or two individuals are absent suddenly (illness, emergency, safeguarding response), the site may be left without adequate supervision.

2.4 Insurance Requirements

Schools must demonstrate:

- adequate staffing levels, in line with the Local Authority's guidelines
- reasonable supervision,
- and risk managed appropriately

Government guidance emphasises that policies must be **proportionate** and that risks must be effectively managed.

Why 3 staff?

- A minimum team of three demonstrates *reasonable arrangements* for supervision, first aid, safeguarding response, and leadership oversight.
- Access to first aid, safeguarding and general supervision is shared between staff instead of relying on one individual
- Insurers' expectation is for the guidelines to be adhered to

2.5 Legal and Statutory Frameworks

The following underpin the rationale for a three-staff minimum:

- **Health and Safety at Work etc. Act 1974**
- **Children Act 1989 & 2004**
- **Education Act 2002 (Section 175)**

- **Keeping Children Safe in Education (Statutory Guidance)**
- **HSE guidance on school health and safety**

While none of these specify a precise number, taken together they clearly require staffing arrangements robust enough to meet legal safeguarding, supervision, and safety duties — making **three staff members** the minimum reasonable operational standard.

2.6 Impact of School Budget Reductions on Supervision Levels

Reductions in school budgets can significantly undermine a school's ability to maintain safe and legally compliant staffing levels. When financial pressures force schools to reduce paid staff numbers, this reduces the capacity to:

- Provide **consistent supervision** across the site.
- Ensure that a **competent person,** safeguarding lead, and first-aid-trained staff member are always available.
- Support adequate cover for **staff illness, emergencies, and safeguarding interventions** without compromising pupil safety.

Budget cuts can also lead to staff being **stretched** beyond safe capacity, increasing the risk of supervision gaps and reducing the school's ability to meet statutory duties under health and safety legislation, safeguarding guidance, and risk-management expectations.

In practical terms, when staffing is reduced too far:

- Emergency response times may be delayed.
- Fewer trained staff are available to manage incidents.
- Safeguarding concerns may not be addressed promptly due to competing demands.
- The school maybe unable to provide adequate supervision at all times - in line with the authority's guidelines as expected by the Local Authority's insurer.

For these reasons, ensuring a minimum of three staff members on site becomes even more critical when budgets are tight; reducing below this threshold magnifies operational risks.

2.7 Use of Volunteers

While volunteers can be a valuable addition to a school community, **they cannot replace paid, trained staff** for the purposes of meeting statutory safeguarding, health and safety, or legal supervision requirements.

Key considerations include:

- Volunteers are not permitted to take **full responsibility** for pupil supervision unless they have undergone appropriate checks, training, and oversight — and even then, they must remain under the direction of qualified staff.

- Volunteers cannot act as the school's **competent person** for health and safety duties.
- Volunteers cannot replace the presence of a **Designated Safeguarding Lead** or qualified first-aider.
- Reliance on volunteers introduces potential **inconsistency**, because their availability **cannot be guaranteed** in the same way as contracted staff.

Therefore, while volunteers can support the school's work, they **cannot be counted** towards the minimum staffing requirement necessary to ensure safe supervision and compliance with legal duties. The responsibility for meeting statutory obligations remains with employed staff.

3. Conclusion

Although no single regulation states "three staff", the combined requirements of health and safety legislation, safeguarding duties, and insurance expectations make it unsafe and operationally unviable for a school site to operate with fewer than three staff members on site.

A three-member minimum ensures:

- **safe supervision**,
- **emergency response capacity**,
- **trained staff availability** for first aid and safeguarding,
- and compliance with **legal and insurance expectations**.